

Warszawa, 20-05-2024 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.7021.1.2016.MK

Pani

Agnieszka Dziemianowicz-Bąk

**Ministra Rodziny, Pracy i Polityki
Społecznej**

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki
Społecznej
ePAUP

Szanowna Pani Minister,

począwszy od 2014 r. Rzecznik Praw Obywatelskich prowadzi korespondencję w sprawie ratyfikacji III Protokołu fakultatywnego do Konwencji o Prawach Dziecka w sprawie procedury składania zawiadomień przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku w dniu 19 grudnia 2011 r. (dalej jako: Protokół)¹. Dotychczas stanowisko Rzecznika nie spotkało się jednak z akceptacją ze strony administracji rządowej, a Polska wciąż nie ratyfikowała Protokołu.

Wskazując na potrzebę ratyfikacji Protokołu podpisanego w dniu 30 września 2013 r., w wystąpieniu skierowanym do Ministra Spraw Zagranicznych, a następnie do Minister Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, Rzecznik Praw Obywatelskich podkreślał,

¹ Zob. wystąpienia RPO dostępne na stronie internetowej RPO:

<https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/polska-mapa--miedzynarodowych-konwencji-praw-czlowieka>; <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/wyst%C4%85pienie-w-sprawie-ratyfikacji-iii-protoko%C5%82u-fakultatywnego-do-konwencji-o-prawach-dziecka>

że brak międzynarodowego organu kontrolnego uprawnionego do reagowania na naruszenia Konwencji Praw Dziecka, uniemożliwia korzystanie w pełni z praw gwarantowanych w tej umowie międzynarodowej. Rzecznik zwracał uwagę na potrzebę istnienia narzędzia, dzięki któremu litera Konwencji nie pozostanie martwa, lecz będzie realnie egzekwowana. Takim narzędziem jest właśnie Komitet Praw Dziecka oraz procedura składania zawiadomień zawarta w Protokole².

Rzecznik poparł również petycję organizacji pozarządowych w sprawie ratyfikacji Protokołu (petycja nr P 10-127/20) i brał udział w posiedzeniach Senackiej Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji w tej sprawie³. Komisja uznała jednak, że prawo inicjatywy ustawodawczej w zakresie wyrażenia zgody na ratyfikację umowy międzynarodowej ogranicza się do Rady Ministrów, dlatego prace nad petycją nie były kontynuowane.

W stanowisku zaprezentowanym w pismach z dnia 16 grudnia 2016 r. oraz 31 marca 2021 r., ówczesna Minister Rodziny Pracy i Polityki Społecznej poinformowała, że Polska nie planuje przystąpienia do tej umowy międzynarodowej⁴. Jak wskazano, „na chwilę obecną jest jeszcze przedwcześnie, aby ocenić funkcjonowanie procedury skarg indywidualnych oraz kierunków interpretacji postanowień konwencji, zwłaszcza z punktu widzenia prawa rodzinnego”. Brak ratyfikacji Protokołu był również argumentowany tym, że „związanie się protokołem mogłoby prowadzić do zakwestionowania przez Komitet praw dziecka zapisów Konstytucji RP oraz podważenia kształtu obowiązującego prawa i realizowanej polityki, odzwierciedlających realne potrzeby, jak też polską kulturę i tradycję”.

Odnosząc się do tych zastrzeżeń, Rzecznik Praw Obywatelskich wskazywał na standardy wynikające z Konwencji Praw Dziecka, które przyjmowane są również w

² Zob. wystąpienia RPO z dnia: 24 stycznia 2014 r., nr I.600.2.2014.KM do Prezydenta RP, 22 stycznia 2014 r. do Prezesa Rady Ministrów, przesyłane również do wiadomości Ministra Spraw Zagranicznych, nr I.600.2.2014.KM; 31 października 2016 r. do Minister Rodziny i Polityki Społecznej, VII.7021.1.2016.MKS; 25 lutego 2021 r. ponowne wystąpienie do Minister Rodziny i Polityki Społecznej, VII.7021.1.2016.MKS.

³ Zob. Posiedzenia Senackiej Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji w sprawie petycji nr P10-127/20 dot. podjęcia inicjatywy ustawodawczej w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację przez Polskę Protokołu Fakultatywnego do Konwencji o Prawach Dziecka w sprawie procedury składania zawiadomień, które odbyły się w dniach 16 czerwca 2021 r. 15 lutego 2022 r., i 25 maja 2022 r.

⁴ Pisma MRiPS nr DWM.II.6401.8.3.2016; BRT.II.6501.5.2.2021.JM.

orzecznictwie sądów powszechnych i administracyjnych⁵, orzeczeniach Trybunału Konstytucyjnego⁶, a także Europejskiego Trybunału Praw Człowieka⁷. W ocenie Rzecznika, ratyfikacja Protokołu nie powoduje zagrożenia dla zasady nadrzędności Konstytucji RP. Dzięki ratyfikacji Protokołu dziecko stałoby się natomiast pełnoprawnym podmiotem praw przewidzianych w Konstytucji RP i Konwencji Praw Dziecka, a poddanie Komitetowi Praw Dziecka kontroli przestrzegania Konwencji przyczyniłoby się do urealnienia ochrony praw dzieci w Polsce⁸.

W tym miejscu należy również przypomnieć, że w latach 2014 – 2015, w sprawie ratyfikacji Protokołu z interwencją do Ministra Pracy i Polityki Społecznej występował również Rzecznik Praw Dziecka. Rzecznik podkreślał, że Polska jest inicjatorem i współtwórcą Konwencji o Prawach Dziecka, a inicjatywa wyposażenia Komitetu w mechanizm skargowy została zgłoszona przez Rzecznika Praw Dziecka⁹. Trzeba przy tym zauważyć, że stanowisko w tej sprawie nie było jednak podtrzymywane przez Rzecznika Praw Dziecka w ostatnich latach¹⁰.

Wymaga również podkreślenia, że konieczność ratyfikacji Protokołu zgłaszali sami obywatele, a także organizacje pozarządowe w licznych skargach i petycjach kierowanych do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, zwracając uwagę na

⁵ Np. wyrok NSA z 30 października 2018 r., II OSK 1870/16.

⁶ Np. wyroki TK z 18 maja 2005 r., K 16/04 oraz 26 listopada 2013 r., P 33/12.

⁷ Np. wyroki ETPCz z 4 października 2012 r., Harroudj przeciwko Francji, nr 43631/09 oraz 23 czerwca 2008 r., Maslov przeciwko Austrii [Wielka Izba], nr 1638/03.

⁸ Zob. wystąpienie RPO z dnia 25 lutego 2021 r. VII.7021.1.2016.MKS.

⁹ Zob. m.in. wystąpienia z dnia: 4 kwietnia 2014 r., nr ZSM/500/1/2014/AJ, 27 sierpnia 2014 r., nr ZSM/500/1/2014/AJ, 27 lutego 2015 r., nr ZSM/422/2/2015/AJ.

¹⁰ Zob. stanowisko Rzecznika Praw Dziecka wyrażone na posiedzeniach Senackiej Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji w sprawie petycji nr P10-127/20 (ówczesny RPD nie brał udziału w posiedzeniach Komisji, wyraził swoje stanowisko na piśmie, wskazując, że nie widzi potrzeby ratyfikacji Protokołu fakultatywnego przez Polskę).

umożliwienie pełnowymiarowego korzystania z praw gwarantowanych przez Konwencję (do RPO wpłynęło kilkaset skarg dotyczących ratyfikacji Protokołu).¹¹

Co ważne, zalecenia w tej sprawie – będące efektem rozpatrzenia trzeciego i czwartego sprawozdania Polski – wydał w stosunku do Polski Komitet Praw Dziecka w 2015 r. Również aktualnie Komitet wskazuje na potrzebę zapewnienia dzieciom dostępu do wymiaru sprawiedliwości i skutecznych środków odwoławczych, który jest niezbędny dla ochrony, promocji i realizacji wszystkich praw dziecka i praw człowieka¹².

Do ratyfikacji protokołów dodatkowych do Konwencji Praw Dziecka wezwał także Parlament Europejski w rezolucji z dnia 26 listopada 2019 r. z okazji 30 rocznicy przyjęcia Konwencji¹³.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, a także liczne skargi obywateli, przywołując doniosłą rolę praw dziecka i ich ochrony – w tym konieczność istnienia skutecznego i odpowiedniego mechanizmu monitorowania i reagowania na zawiadomienia o naruszeniach zobowiązań wynikających z Konwencji o Prawach Dziecka, w której tworzeniu Polska odegrała inicjującą i kluczową rolę – należy podkreślić, że niewątpliwie ratyfikacja Protokołu przyczyni się do dalszego rozwoju praw dziecka. Przede wszystkim pozwoli to na coraz skuteczniejszą i wydajniejszą ochronę praw najmłodszych.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 roku o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o przedstawienie aktualnego stanowiska w tej sprawie. Ponadto, proszę uprzejmie o rozważenie podjęcia działań zmierzających do ratyfikacji III Protokołu fakultatywnego do Konwencji o Prawach Dziecka.

¹¹Zob.m.in.:https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k10/petycje/2020/127/544_ratyfikacja_prot.fakultatyw.do_konw.pr.dziecka_127.pdf.

¹² Zob. projekt komentarza ogólnego opublikowanym 31 stycznia 2024 r. dot. prawa dzieci do dostępu do wymiaru sprawiedliwości i skutecznych środków odwoławczych; Draft general comment No. 27 on Children's right to access justice and effective remedies (<https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/crc/gcomments/gc27/2023-01-31-gc27-concept-note.pdf>).

¹³ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 26 listopada 2019 r. w sprawie praw dziecka z okazji 30. rocznicy przyjęcia Konwencji ONZ o prawach dziecka (2019/2876(RSP)) (Dz. U. UE. C. z 2021 r. Nr 232, str. 2).

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Pani

Monika Horna-Cieślak

Rzeczniczka Praw Dziecka

ePUAP